

تدریس سیره تمدن ساز اهل بیت علیهم السلام

سیره امام جواد علیه السلام

حجت الاسلام والمسلمین حجیر محمد الهی زاده

سرشناسه: الهی زاده، محمدحسین/ ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآورنده: سیره امام جواد (ع) / مؤلف: محمدحسین الهی زاده / تدوین و تحقیق: طیبه سلیمیان
و سیدمحسن ساغروانیان / ویرایش علمی: مریم کرمی و سمیه طلوع برکاتی / ویرایش ادبی: مریم کرمی
مشخصات نشر: مشهد- مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره/ ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۵۲ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۴۹-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: تاریخ و سیره

رده بندی کنگره: ۴۰۱ ۱۳۹۷ ت ۴۳۸ الف/ BP۳۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵

کتابشناسی ملی: ۵۵۴۰۳۲۳

مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره

نویسنده: سیره امام جواد (ع)
مؤلف: محمدحسین الهی زاده / تدوین و تحقیق: طیبه سلیمیان و سیدمحسن ساغروانیان
ویرایش علمی: مریم کرمی و سمیه طلوع برکاتی
ویرایش ادبی: مریم کرمی
صفحه آرای: مهدی بهره
طرح جلد: سمیه واعظ
ناشر: تدبیر در قرآن و سیره
امور فنی و چاپ: آستان قدس رضوی
نوبت چاپ: یکم
سال نشر: بهمن ۱۳۹۷
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۴۹-۶
شمارگان: ۱۰۰۰
بها: ۷۰۰۰ تومان

حقوق چاپ و نشر محفوظ است

آدرس: مشهد مقدس، خیابان امام خمینی (ع) میدان ده دی، نبش رازی غربی ۸، تلفن: ۳۸۵۵۲۴۰۸

وبگاه: www.mftqs.com رایانامه: tadabbor@chmail.ir

پیش از نوشتار

تمدن مبتنی بر آموزه‌های روحانی، بسر رشد همه‌جانبه و هدایت انسان‌ها به سرمنز کمال و رستگاری است. نخستین سنگ این بنای عظیم توسط حضرت آدم علیه السلام نهاده شد و انبیای عظام، یکی پس از دیگری سنگ‌های بعدی آن را روی هم چیدند تا با رسالت خاتم‌الانبیاء، حضرت محمد صلی الله علیه و آله به پایان رسید.

پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله امت اسلامی از مسیر صوابی فاصله گرفت؛ برخی از ارزش‌های جاهلی احیاء شد و انحرافات فرهنگی و سیاسی حاکمی در امت شکل گرفت. جریان نفاق، اسلام را وارونه می‌خواست و برای دستیابی به این هدف از هیچ چیز روی گردان نبود. با تلاش و ایثار حضرت زهرا و امام علی علیه السلام در صیانت از قرآن و سنت، ارکان تمدن و حیانی (رسالت^۱ - وحی - امت) حفظ و تثبیت شد و دو سبط پیامبر علیه السلام، امام حسن و امام حسین علیه السلام، جان خود را در دفاع از آن نثار کردند.

۱. باید توجه داشت که «امامت» استمرار «رسالت» است.

در مقطع بعد، تمدن و حیانی نیازمند بازسازی بود. امام سجاده علیه السلام این کار را با بازخوانی مبانی معرفتی تمدن اسلامی، یعنی قرآن و سیره نبوی، آغاز و بستری فراهم کرد تا امام باقر علیه السلام، ارکان جامعه را با مهندسی نظام فرهنگی بر پایه قرآن و سنت، قوام و جهت داد و امام صادق علیه السلام این جریان را تکمیل کرد. در دوره ۸۷ ساله تبیین (۶۱ - ۱۴۸ ه. ق.)، متخصصان فراوانی در علوم مختلف، به ویژه علوم دینی، تربیت شدند و مکتب علمی و اجتماعی امامان معصوم علیهم السلام تثبیت شد.

گام بعدی در سر تکامل تمدن و حیانی، ترویج و عمومی سازی فرهنگ ناب اسلامی برای تحق و تداوم معارف قرآن و سنت بود. ائمه اطهار علیهم السلام در این مقطع که از سال ۱۴۸ تا ۲۵۴ هجری قمری ادامه داشت، ضمن صیانت از میراث علمی و فرهنگی پدران بزرگوار خود، ادا نهضت علمی آنان، گام بلند دیگری برداشتند و آن، اجرایی کردن احکام و قوانین اسلام ناب نبوی در میان جامعه بود؛ زیرا در غیر این صورت، معارف و مبانی اصیل توحیدی، در میان کتابها باقی می ماند و تنها اهل علم از آن استفاده کرده و عموم مسلمانان را آن بی بهره می ماندند. در حالی که اسلام ناب، آیینی تمدن ساز بود و باید استمرار می یافت و لازمه آن، مردمی شدن فرهنگ دین بود. اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام با بر مزاری در سطحی بسیار گسترده، این جهاد فرهنگی را آغاز کردند.

پس از آن، مقطع ترویج در شرایطی آغاز شد که از سویی به سبب سوء استفاده از کلمه «امام» و جایگاه امامت، امامان متعدد در جامعه اسلامی پیدا شده بودند و کسانی خود را «امام» معرفی می کردند و از سوی دیگر، سخت گیری خلافت عباسی به دوستان ائمه و کوشش آنها در تعقیب و به شهادت رساندن امام معصوم، باعث شد تا ائمه علیهم السلام در شرایط بسیار حساس و دشواری قرار گیرند. همچنین با آغاز عصر ترجمه و پیشرفت های علمی امت اسلام، مکاتب فکری و فرقه های گوناگونی به

ظهور رسیدند. در آن شرایط ائمه اطهار علیهم السلام باید در عین مراقبت شدید از خود و پیروان خود، امامت خویش را اثبات، امامت مدعیان را نفی و پیوسته با انحرافات علمی و عملی مبارزه می کردند و معارف اصیل قرآن و سنت را رواج می دادند.

از آنجا که امام جواد علیه السلام در سن هشت سالگی به امامت رسید، هم تردیدهایی نسبت به امامت ایشان پیدا شد و هم مسائل و مباحث کلامی، رنگ تازه‌ای به خود گرفت. آن حضرات برای اثبات امامت خود چه در مناظراتی که از سوی دوستان برای آزمودن ایشان ترتیب داده می شد و چه در مناظراتی که از سوی مأمون تشکیل می شد، عمق و گستره عظم خود با معارف الهی را نشان می داد تا آگاهی مردم نسبت به امامت ایشان تبدیل به باور و یقین علمی شود و جایی برای شک و تردید باقی نماند.

آن حضرت در مسائل تمدنی و حیانی، به اقتضای زمان خود به طور تخصصی و بسیار دقیق به دانش فقه پرداخت، و با پاسخ‌های عالمانه بر اساس قرآن و سنت به پرسش‌ها و طرح مسائل جدید و پیچیده، کرآمدی و غنای فقه اهل بیت علیهم السلام را نشان داد. در این نوشتار بر اساس نظریه تدبیر سیره اهل بیت علیهم السلام، سیره امام جواد علیه السلام با رویکرد تمدنی در سه عرصه ولایی سیاسی، معارف روحانی و اجتماعی بررسی شده است.

مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره

مشهد مقدس

۱۲ بهمن ۱۳۹۷

برابر ۲۵ جمادی الاول ۱۴۴۰

بازگشت امام خمینی علیه السلام به ایران و آغاز دهه مبارک فجر

فهرست مطالب

پیش از نوشتار ۷

بخش یکم

پیش از امامت (۸ سال)

پیروی از امام

- ۱۲ شناسه امام جواد
- ۱۴ ۱. بهره‌مندی از حضور امام رضا
- ۱۶ ۲. توجه و رسیدگی به نیازهای مردم

بخش دوم

دوره امامت (۱۷ سال)

ورود فقه اهل بیت در حل ریزترین مسائل مردم

- ۲۰ یکم. عرصه ولایی سیاسی: ایجاد باور به حقانیت و جمعیت الهی اهل بیت
- ۲۰ ۱. اثبات امامت خویش در کودکی
- ۲۴ ۲. رعایت راهبرد تقیه
- ۲۴ ۳. زمینه‌سازی برای امامت امام هادی
- ۲۵ ۴. نقل احادیث مهدوی
- ۲۹ دوم. عرصه معارف و حیانی: ترویج میراث و حیانی اهل بیت
- ۲۹ ۱. اثبات ظرفیت فقه اهل بیت در پاسخگویی به ریزترین مسائل
- ۳۳ ۲. برخورد علمی و عملی با فرقه‌های ضاله
- ۳۶ سوم. عرصه اجتماعی: تکریم مردم
- ۳۶ ۱. ترویج عملی سیره نبوی در دربار عباسی
- ۳۹ ۲. تربیت شاگردان
- ۴۱ ۳. ارتباط مکاتبه‌ای با مردم
- ۴۳ ۴. توجه دادن مردم به تلاش و دعا برای رفع نیازها
- ۴۳ ۵. رفع نیازهای مردم در سطح وسیع
- ۴۴ ۶. حفاظت و رهبری سازمان وکالت با وجود سن کم
- ۴۷ کتاب‌نامه